

LETO
2JESENICE-
FUŽINE

TOVARNIŠKI

VESTNIK

KRAJSKE
INDUSTRIJSKE
DRUŽBE

Samo da bi hujšega ne bilo

Beseda o odpustih delavstva pri naši industriji

Že tam v jeseni smo v rubrikah našega lista opozorili na izjave gospodarstvenikov o prihajajoči novi krizi. Napisali smo besedo o posledicah hipnih konjunktur, ki pomenijo v solidnem gospodarstvu le nek izreden in nenaraven pojav. Sporočili smo dalje, kako je pričela padati železarska proizvodnja v Ameriki že proti koncu lanskega leta in kako je izgubilo delo nad 180.000 kovinarjev. Poročali smo dalje, kako malo so zaposlene te velikanke svetovne železarske tvornice in omenili, da bodo ti železarski kolosi poizkušali svojo brezposelnost prevaliti tudi na Evropo, ki je bila takrat v železarski industriji še polno zaposlena. To se je tudi zgodilo. V našem listu smo morali zabeležiti zastanek v proizvodnji železa na Angleškem in sedaj še na Francoskem, kjer je kapaciteta izkoriščena le še z 39 %. Čisto jasno je, da ti pojavi ne bodo ostali samo v mejah zapadnih držav, nego, da bo zastanek v železarstvu prehajal polagoma tudi na posamezne države. Ta prihod poslabšanja konjunktura so napovedali strokovnjaki že pred meseci, med njimi tudi nekateri naši vidni državniki.

Ni pa še s tem rečeno, da se bo morala v te nove napovedane suhe dni neobhodno zavrteti tudi naša domovina, toda sila dela in gospodarstva v pozitivnem in v negativnem smislu je tako velika, da se pozamezna država nikoli ne da povsem zapreti proti ostalemu svetu. To logiko je dokazala tudi zadnja kriza. So pa izgledi, ki govorijo, da se nam v naši državi bodočnosti ni treba bati. Eno najvažnejših jamstev za to je šola iz zadnje krize. Do takega zastoja ne bo moglo več priti, ker je svet pripravljen bolj kot je bil in znaki za to pripravo so gospodarski načrti. Drugo važno dejstvo, ki nas bo varovalo pred velikim padcem konjunktura, pa je velika gospodarska razgibanost v naši državi. Največja odbrana proti gospodarskim zastojem pa ostane vedno srečna zgradba in ugodna lega naše domovine, ki jo čaka bodočnost še na vseh gospodarskih poljih.

Preden spregovorimo besedo o odpustih pri naši industriji, pogledimo za trenutek po tvornici. Lice naše tvornice se

je v zadnjih letih zelo spremenilo. Ta sprememba je dokaz, da je naša industrija izkoristila vsak dan in vsako priliko, da se oboroži za bodočnost. Nismo morda hoteli razumeti skrbi in pozornosti naše industrije, ko je investirala visoke vsote v popravilo in dopolnitev obratov, toda prišel bo čas, ki bo dokazal, da bi nas brez teh žrtev ne bilo. Industrija je storila svojo dolžnost vse do tiste mere, ki jo je sploh mogla storiti, zato lahko mirno odgovarja in čaka na bodočnost. Če bo bodočnost trda, bo to višja sila, ki pa ni več odvisna od našega prizadevanja.

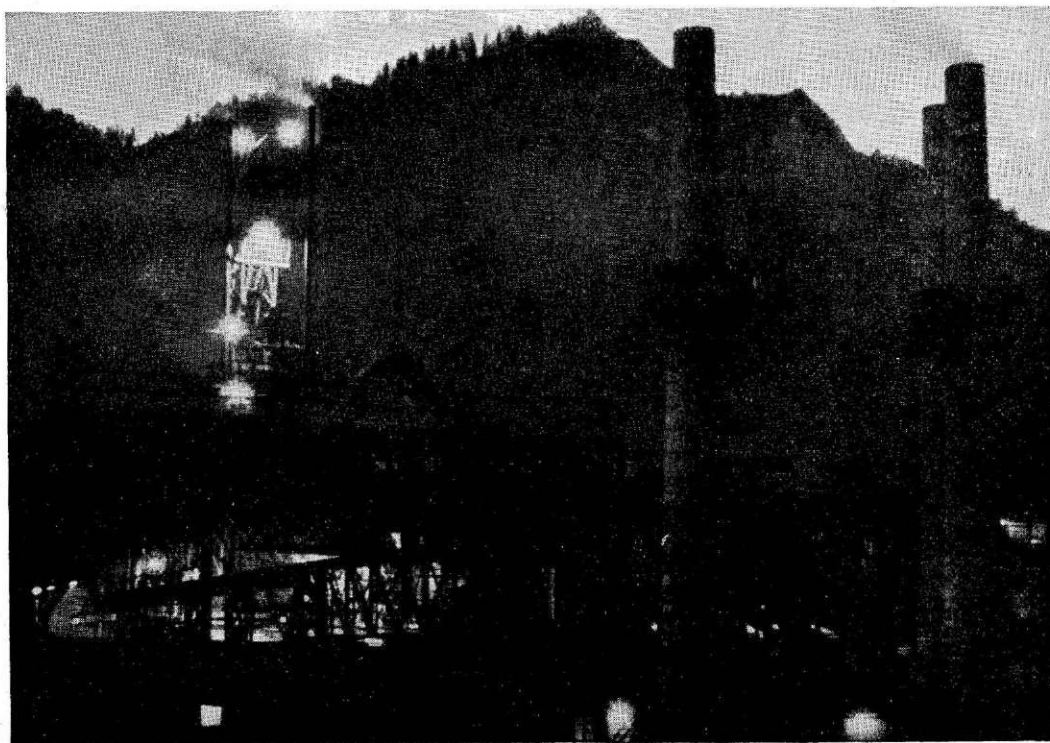
Odpusti

Kot vzrok odpustov pri naši industriji lahko smatramo dve dejstvi. Poglaviti vzrok je seveda zastanek konjunktura, ki rodi potem še več povodov za redukcijo po obratih.

a) Vsem poznan in viden povod odpustitve je ustavitev vseh novogradenj in

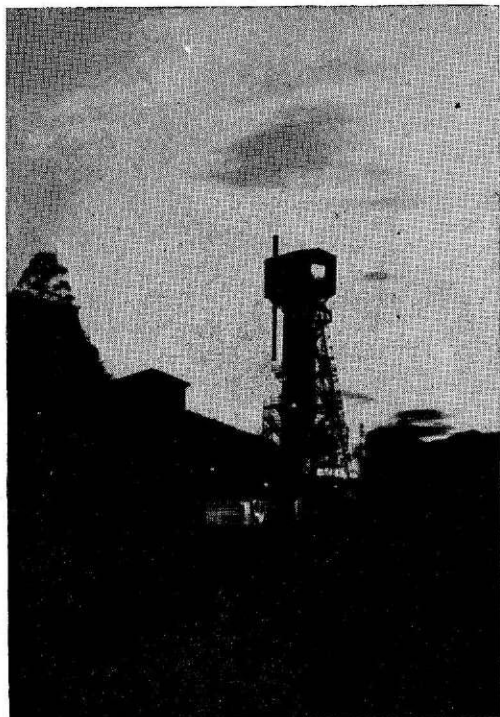
drugih investicijskih del, ki so zahtevale svoj čas mnogo pomožnih in monterskih delovnih sil. Stalež delavstva v času teh novogradenj in investicijskih del je treba vedno smatrati za izreden, ker nima nobene zveze s staležem ob času normalne produkcije. Zaradi tega je neizbežno (na kar smo že prej opozarjali), da se tiste, ki so bili zaposleni začasno za dovršitev teh del, zopet odpusti. Seveda ni pri tem razumeti baš tiste, ki so bili sprejeti za določena dela, kajti mnogi so se pri teh delih izkazali za izredno sposobne in je bilo montažno delo istočasno največja prilika za spoznavanje sposobnosti posameznikov pri delu.

b) Gornji povod, kakor tudi mnogi drugi odpusti pa temeljijo na prej omenjenem pojemanju konjunktura tako v železarski, kakor tudi v drugih strokah na svetovnem trgu, ki se je pojavila v izdatni meri tudi pri nas, posebno v železarski industriji. O tem pričajo najbolj

Jeseniška jeklarna ponoči

Foto: Sruk

Pogled na apnenico ob mesečnem siju
iz za gora

ukrepi in navodila splošne narave, katera so izdali tisti, ki morajo voditi račune o poteku finančnega gospodarstva v državi.

Konkretno v našem primeru je zaznamovati veliko nazadovanje naročil, kar žal najbrž ne moremo več smatrati kot časovno prehodni pojav, nego kot posledico padanja konjunktura.

Postopek pri odpustih

Najprej je treba posebej poudariti v izogib kritiki, da nihče ne želi bolj stalnosti, gotovosti in gospodarskega miru, kakor podjetje samo. Nihče naj zato ne očita podjetju, ki je za pridobitev gotovosti storilo toliko, kolikor je bilo največ in sploh mogoče. Kakor smo omenili v zadnjem sestavku, kjer poročamo o sprejemih delavcev, nismo pri sprejemanju nikomur ustregli. Pri odpustih najbrž še prej ne bomo nikomur ustregli. Res je, da skušamo upoštevati socialne momente in domačine, vendar ne more biti to edino vodilo, saj tudi drugi ne sprejemajo samo po socialnih ozirih, nego gledajo predvsem na sposobnost, ki naj bi bilo edino vodilo za vsakega gospodarja. Čisto gotovo je, da je bilo med številnimi sprejetimi mnogo takih, ki so prišli v naše obrate s poljskega dela in od vseh mogočih strok, ki niso prikladne za priučitev našemu težkemu in posebnemu delu, zato je mogoče, da so nas zapustili delavci, ki so bili sicer potrebni zaposlitve, a njihova konstitucija ne odgovarja našim potrebam. Nadalje ščitimo tiste delavce, ki delajo pri nas že dalje časa, vendar je tudi tu jasno, da so med njimi taki, ki večkrat niso bili sposobni, da bi bili pri nas, ker moramo žal ugotoviti, da so med njimi ljudje, ki so bili podvrženi alkoholu ali drugim razvadam, ki jih kljub opominom niso hoteli opustiti. Tudi take redukcije so v korist podjetja, kakor tudi v interesu delavstva samega.

Predlagalo se nam je tudi, da naj v izogib redukcij skrajšamo delovni čas. Taki ukrepi pa so mogoči le pri trenutnih in časovno doglednih zastojih. Nemogoče

pa je krajšati delovni čas in s tem omejevati zaslužek delavstvu na daljšo dobo.

Neobhodno potrebno načelo za podjetnika kot za delavca je, da se s staležem vedno strogo prilagodi skrajnim potrebam naročil. Vsak drug način je škodljivo breme za podjetnika in pomeni zmanjševanje možnosti zaslužka vsemu delavstvu. Pri vsem tem pa poudarjamo, da je za pod-

jetje prvo, ki želi gotovosti, in dokazov za to je dovolj.

Položaj je resen tako daleč, da če se prilike na trgu v najkrajšem času ne bodo temeljito izboljšale, da bodo redukcije še sledile. Mi bi sami najbolj želeli, da se to ne bi zgodilo, kajti odpuščanje delavstva je za vsako podjetje največji udarec.

Iz livarske prakse

Pri železolivarju je prvo pomožno orodje tolkač in lonec z vodo in s čopičem. V rokah brezmiselnega livarja pa je to orodje ravno tako nevarno kot pa nabit revolver v otroških rokah. Učencem in tudi ostalim, ki imajo opravka s tekočim železom naj veljajo sledeča opozorila:

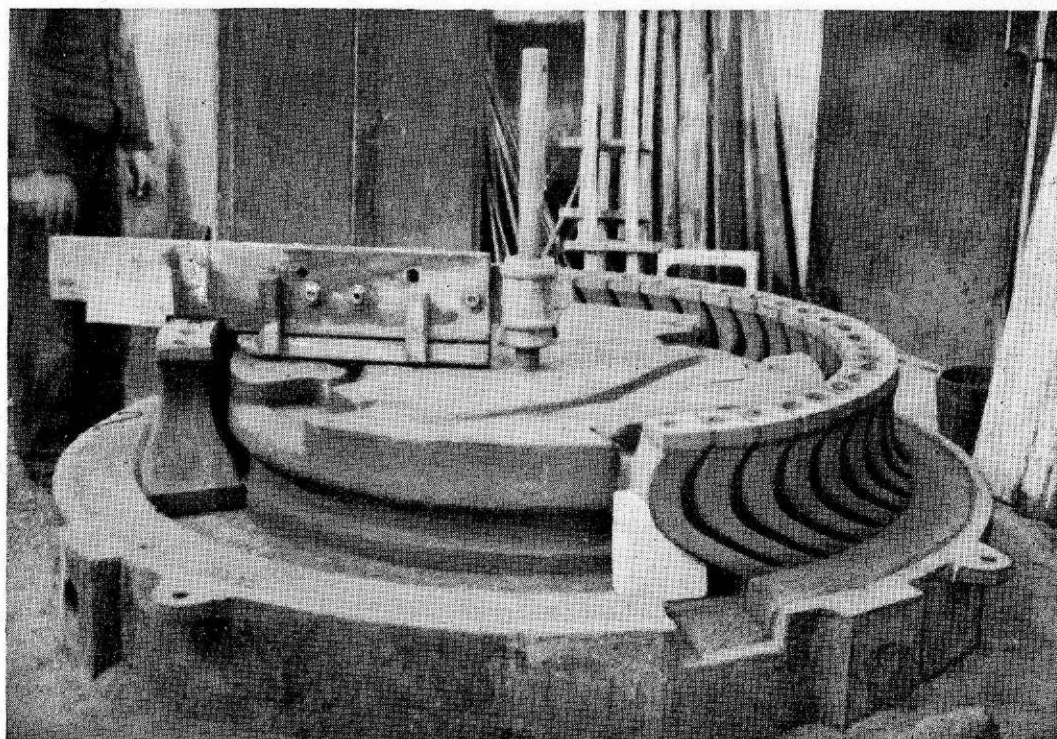
1. kaluparski pesek vsebuje pline,
2. plini odhajajo iz forme ali kalupa kakor hitro se vanj vlije železo,
3. plini lahko odhajajo po pravi ali po napačni poti,
4. kakor hitro železo vre, gredo plini ven po napačni poti,
5. ako gredo plini ven po napačni poti, je ali forma pretrdo zatolčena ali pa zrak iz kalupa ni dobro izpeljan.

Ako se ne pazi na to, je komad seveda luknjičast kot sir in zato neuporaben.

Nevarno je mrzlo železo vtikati v tekoče železo ali v žlindro. Zelo nevarno je, ako je kalup premalo suh in vsebuje še vlago. V tako formo vlit komad ne more biti čist. Velikokrat se ta napaka opazi šele potem, ko je kalup že zložen. Pozimi se to hitreje opazi kot v poletju, ko je zrak topel. Na odprtino se položi zrcalo ali mrzlo pločevino. Ako se potem pojavi rosa na pločevini, je znamenje, da še ni dobro suho. Veliko je še drugih »malenkosti«, ki jih mora livar poznati in ki jih prinese praksa. Skušali jih bomo prikazati od časa do časa. Povsod se je treba izobraževati in izpopolnjevati z delom za napredek.

Fr. T.

Ulili bodo Francisovo turbinsko kolo

Livarska umetnost

Kako komplicirano je Francisovo turbinsko kolo, ki je v obratu v žični valjarni — turbina II, se vidi na sliki. Kalup je sestavljen iz 52 komadov jedrov za lopatice. Take turbine je prejšnje čase dobavljala tvrdka Ganz iz Budimpešte. Tekachi teh turbin so imeli zadnjo lopatico vstavljeno iz pločevine. Taka ploče-

vinasta lopatica se je veliko prej obrabila kot pa vlita in je kolo postalo mnogo prej neuporabno. Našemu livarskemu mojstru in vrlim livarjem se je pred leti posrečila originalna rešitev, kako vstaviti zadnje jedro in s tem nadomestiti pločevinasto lopatico z vlito. Kako se to napravi, lahko uganite s slike same.

V prekrasni Javorniški Rovt

250 kovinarjev in svojcev železniškega oddelka KID se je udeležilo prvega letošnjega izleta

Železniški oddelok KID je s svojim izletom otvoril letošnje izletne prireditve. Sodeč po tem prvem izletu je gotovo, da bodo letošnje prireditve prekašale naše lanske začetke, kajti izkušnje v organizaciji za oskrbo in za razpoloženje ter za izogib vseh mogočih nevšečnosti so k temu mnogo pripomogle. Kovinarskemu ljudstvu po naših obratih želimo, da bi bila izletna prireditev za izletno prireditvijo lepša in da bi ta dan skupnega razpoloženja po tolikih dnevih skupnega dela povezal vse naše sodelavce v tovariško skupnost tako, kakor so povezani naši interesi ob delovnih dneh. Prvi izlet je bil tak in taki bodo vsi.

Ob pol osmih zjutraj je izpred tovarniške kazine krenil sprevod, kakoršnih naša dežela malo vidi. Niso bile to uniformirane kolone organizacij, ni bil to

stojanka obmejne čete. Prostor ob rezervoarju, kjer je bilo pripravljeno za izletnike vse potrebno, je lep sam na sebi. Tovarniški jez tvorijo veliko jezero med planinami. Okrog oskrbnikovih hiš so bile postavljene mize in klopi, dalje vrtljak in gugalnice za otroke. Železniški oddelok je postavil tam tudi tir z malo »Liliput« železnico. Malo od izletnega mesta proč pa so od ranega jutra pripravljali ražnjiče za kosilo.

Prva je na izletno mesto prispela godba, da je s pozdravnimi koračnicami pozdravljala prihajajoče izletnike. Takoj po prihodu je izletnikom raztolmačil izletni program g. J e r a m Jurij, ki je nosil velik del organizacije izleta. Posebej je opozoril starše, da pri napravah za igre in radi vode kar najbolj pazijo na otroke, ki so prišli z nami. Nato je izletnike nagovoril šef oddelka gosp. T h u m a, jih pozdravil v najlepše praznovanje izletniškega dne, ki mora biti dan prostega, dostojnega razpoloženja in spoznavanja med vsemi nami, ki delamo v eni delovni skupnosti na enakem delu in za enakimi cilji. Pozdravil je dalje povabljenе goste, med temi posebno podnačelnika jeseniške postaje gosp. M e š i č k a. Gosp. Thuma je ob zaključku svojega nagovora želel vsem najboljšo zabavo. Naš harmonikarski mojster g. Kunčič pa je intoniral veselo koračnico. Za tem je bila otvorjena »Liliput« železnica, ki je potem držala ves ljubi dan. Formirala se je popolna godba — tako zvani »Schubertov« zbor, ki je poznan že z lanskimi izletov in bo menda kar na vse povabljen.

Vse to razpoloženje pa se je tako lepo skladalo z lepoto kraja. Marsikateri kovinar je položil dušo na ta nebeški mir v planinski trati, ki ga je motil le lahek šepet potoka in odpočil od večnega ropota železarne. Družili so se prijatelji in kramljali, mladina pa je našla veselja v zato pripravljenih igrah.

Z velikim veseljem se je med izletniki raznesla vest, da prihaja na izletni prostor generalni ravnatelj g. C. N o o t,

Tudi zaplesali so sredi planin. Dostojnemu veselju naj nihče ne zameri

naš železarski krmilar in jubilar med nami. Pozdravil ga je šef oddelka gosp. T h u m a, pevski zbor pa mu je zapel par lepih pesmi, med njimi najlepšo »Planinska roža«. Generalni ravnatelj je ostal med izletniki do poznega popoldneva. Izletnike so posetili tudi šef inšpekcije dela in prokurist g. ing. P e t r o v č i č z gospo soprogo, dalje prokurist g. K l e i n in več uradnikov. Ko je med izletnike

Generalni ravnatelj g. C. NOOT, tako rekoč Javorniški domačin, je posetil izletnike in ostal med njimi dolgo v popoldne

sprevod veseleče se šolske mladine in tudi ne članstvo kake športne organizacije, nego je bil to zbor družnosti kovinarskega delovnega ljudstva, bila je to kovinarska družina, ki je šla v dan oddiha in razvedrila. Na čelu so korakali možje - kovinarji, a tudi godbeniki in pevci, če treba, za njimi pa družine in svojci, očete, matere, sestre in bratje do najmanjših otročičkov. Sprevod, kdor ga je videl, ga ne bo pozabil, kajti to ni več sprevod, to je delavski dom na izletu in takih sprevodov je po naših delavskih središčih premalo. Poznani harmonikar Kunčič je na čelu spreveda igral alpske pesmi in koračnice, tu in tam pa ga je prekinila pesem vsega zbora. »V hribih se dela dan...« je bila najlepša med njimi, saj je bila pot tega zbora pot v planino. Ob pesmi in godbi je odšel zbor skozi Jesenice in Javornik do prvih vzpetin. Pot v Javorniški Rovt pa postane lepa šele v soteski ob šumečem potoku. Ob tej lepoti nihče ne čuti strmine in to nedeljsko jutro po večerni nevihti je bilo na tej poti še lepše.

Ko so se izletniki približevali prostoru ob rezervoarju, jih je od daleč pozdravljala državna zastava, obešena visoko v smreke in oznanjujoča delavski praznik tako rekoč ob državni meji velike domovne. Tam v bližini je tudi že po-

Železniški oddelok je naprosil »Schubertovo« godbo

Jaz bom pa rožic nabrala...

prišel obratovodja jeklarniških in martinarskih obratov g. ing. R e k a r, je bil deležen prisrčnih pozdravov. Ostal je med svojimi sodelavci kot njim najbližji.

Po kosilu je sledila tombola, ki je bila prav bogata. Dobitkov je bilo okrog 80, med njimi dve uri, katere sta darovala ing. R e k a r in g. T h u m a. Tombola je napravila pravo veselje posebno med mladino. Po tomboli je sledila zakuska in nato odhod v dolino. Tako je končal ta prvi izlet.

Pri prireditvi tega izleta je treba omeniti, da je bil skrbno pripravljen, da je bil kraj srečno izbran in smo bili vsi kakor doma in vendar v velikem planinskem miru. Šef oddelka gosp. T h u m a je osebno skrbel, da so bili ja vsi postreženi. Za posamezne oskrbe so bili določeni pravi strokovnjaki. Posebna zahvala gre dalje g. L u c k m a n n u Pavlu, gosp. J e r a m u Juriju za odlično pripravo postrežbe, gosp. P o ž e n e l u za organizacijo tombole, g. G a z v o d i za strokovnajaško pripravo ražnjičev, dalje pekov

skemu strokovnjaku g. Čopu, ki je sam prišel pomagati na lice mesta, neutrudljivim godbenikom Markizettijeve kapele, točilcem in delilcem, oskrbnikovim pri rezervoarju in vsem, ki so se potrudili, da je izlet tako lepo uspel. Edina kritika, ki je bila o tem izletu izrečena v šali je bila: premalo pijače in preveč jestvin. To nas vse gotovo veseli, da ne bo mogel nihče očitati kovinarjem pijanstvo, kakor so zlonamerni ljudje očitati pri lanskoletnih prireditvah.

Dve mladi Gorenjki. Za mladino so bile na izletnem prostoru urejene gugalnice, vrtiljak in „liliput“

Domača beseda

Nemško - slovensko

Hammerwerk — fužine
Handbock — samotezni oven
Hängegerüst — viseči oder
Härte — trdota, trdost
härten — kaliti, zakaliti
Hartgummi — roženi gumi
Hartguß — trda litina
Hartmeißel — sekač
Harz — smola
Haspel — gradbeni vitel
Haue — rovnica, motika
hausieren — krošnjari
Haustor — vežna vrata
Hebecarm — dvigač
Hebekran — žerjav
Hebewinde — vitel (vitla)
Heizanlage — kurilna naprava
Heizkraft — kurilnost
Heizraum — kurišče
Heizung — kurjava
Hemmkeite — zaviralnica
Hitze — žar
Hobelspan — ostružek, ostružina
Hochdruck — visoki pritisk
Hochspannung — visoka napetost
Hohlbeil — teslo
Hohlmaß — votla mera
Hohlzirkel — votlinsko šestilo
Holz — les
Holzhacke — sekira
Holzschraube — lesni vijak
Hub — dvig
Hufeisen — podkev
Hülse — tulec
Huppe — trobilo
Hutfabrik — klobučarnica
Hüttenkunde — plavzarstvo
Hygroskop — vlagomer
Imbiß — zakuska, malica
imprägnieren — prepojit, prepajati
Jalousien — žaluzije, zatvornice
Juwel — dragi kamen, dragulj
Juwelier — dragotinar, juvelir
Käfig — kletka
Kalk — apno
Kalkbrennofen — apnenica
Kamin — dimnik
Kandelaber — svetilnik
Kanne — ročka
Kante — rob
Karren — ciza, dvokolnica
Karst — kopača, kramp
Kasten — omara
Kegelrad — stožčasto kolo

Uspeh mladega sodelavca

Mladi sodelavec Arnež Anton, ki dela v cevarni, je izdelal lep komad ustnika za vlačilni stroj. Zadnjič smo princslili sliko tega izdelka, ki je izdelan najbolj skrbno in precizno. Čestitamo mlademu sodelavcu na marljivosti in vestnosti. Njegovo veselje do dela in njegova marljivost ter težnja po napredku naj bo vzor vsem sovrstnikom.

V naslednjem prinašamo popis dela in predmeta, ki ga je napisal sodelavec sam.

Po nalogu svojega predstojnika sem moral izvršiti po risbi in posebnih navodilih prostoročno delo, da s tem dokažem uspeh svoje učne dobe, katero sem izvrševal kot ključavničarski vajenec (orodjar) v cevarni. V kratkih obrisih priobčujem radi jasnosti sledeče:

Vlečna matrica (ustnik) sestoji iz S. M. jekla, ca. 70 kg/mm lomljene jakosti, katero sem avtogenično izrezal iz valjane platine, dobavljene iz valjarne na Javorniku. Plošči sem potem žaril pri 780° C, da so se potem lažje obdelavale. Surova apretura se je nato napravila v mehanični delavnici po mojem načrtu.

Po tej apreturi se je počela fina izdelava. Posebno paznjo sem moral posvetiti ploščatemu ležišču vlečnih stranic, katero sem s tuširanjem z nekim nasprotnim predmetom dovršil. Istotako sem tudi dve pokrivalni plošči skupno hermetično stuširal. Med pokrivalnimi ploščami je

vodohladilnik, ki je nameščen radi tega, da se pri teganju vlečne stranice ne segrejejo preveč ter da se prepreči eventualno prehitro odrgnjenje.

Vijaki so iz P. M. jekla, ca. 70 kg/mm lomljene jakosti, izgotovljeni s pripadajočimi ključi. Vijaki imajo plinski navoj s 14 ovoji na 1" angl. Ti služijo za premikanje ustnika. Možno je vleči ploščato železo in jeklo od 65 × 28 mm do 10 × 2 mm in kvadratno železo in jeklo od 28 × 28 mm do 6 × 6 mm. Vijaki so kaljeni v »kalilnem prahu« pri 860° C v olju in nato žarjeni na 320°.

Največjo pozornost pa sem posvetil vlečnim stranicam, katere so iz »Styria krom special« jekla, dobavljenega iz Judenburga. 4 stranice sem po surovi obdelavi opilil in stuširal ter po šabloni natančno izgotovil. Posebno pa sem moral paziti na robove, kjer se stranice stikajo, da železo pri vlečenju ne dobi risov. Izgotovljene sem potem kalil pri 920° C v olju ter nato segreval pri 220° C v posodi, napolnjeni z oljem, da so izgubile napetost.

Tako sem v kratkih potezih podal stroj in uporabo vlečne matrice.

Pri tej priliki pa mi je dolžnost, da se najlepše zahvaljujem obratovodju g. ing. Bohnenu in delovodju g. Viljemu Dermotu za izkazano mi pozornost skozi vsa ta leta. Upam, da bo tako tudi v bodoče in potrudil se bom, da njihovo prizadevanje za mene ne bo zaman.

Psihotekniški oddelki po industriji in njihovi rezultati

V prvem delu smo omenili na splošno in tudi podrobno, da je pravi smoter psihotehnike: postaviti pravega človeka na pravo mesto. Potem smo dalje našli, da je za dosego tega smotra potrebno: pravilno izbiranje in spoznavanje sposobnosti, nagnjenj in talentov človeka. Danes pa v tem zaključnem poglavju načenjamo in končavamo vprašanje: kako se izvršuje to pravilno spoznavanje in izbiranje, kakšne ukrepe so potrebni pri tem, da moremo sposobnosti in talente človeka prav spoznati. To je namreč pri izvajanju psihotehnike najbolj važno poglavje.

Rekli smo že, da je potreba psihotehnike prišla od dela samega. Zato je tudi čisto jasno, da so bili prvi taki psihotehniški oddelki organizirani po industrijah in so se potem dalje razvijali in izpopolnjevali do novjših šolskih oblik in tudi do zadnjih psihotehniških ustanov za splošnost — do poklicnih svetovalnic. Radi tega bo prav, če si psihotehniške oddelke ogledamo takoj od začetka — pri industrijah.

Nastopila je doba, ko je bilo na razpolago več delovnih moči kot pa delovnih mest. Vsak tak pojav je nezdrav in povzroča slabe posledice. Še pred tem pa je nastopil preobrat v mišljenju ljudstva, ki je kar na splošno pričelo zapuščati poklice težkega poljskega in podeželskega dela, ki traja nepretrgoma od

zore do mraka in se je postavljalo pred sprejemne urade podjetnosti v industrijskih središčih, češ, kdo se bo z zemljo boril, ko pa se pri industriji tako sijajno dela in si še zavarovan. Kakor pri rokodelskih in kmetijskih poklicih, tako je bil usmerjen k boljšim mestom po podjetniških centrih tudi ves šolan stan. Vsak, ki je količkaj kako šolo dovršil, je že mislil, da mora svoje delo započeti daleč od polja in tako se je zgodilo, da je hotelo biti vse naenkrat nekje na boljšem, odnosno, da se je ponujalo preveč ljudi. Res pa je, da ne more biti tam, kjer sta dva plačnika kar 35 eksekutorjev, beležnikov in šefov. Ta romarski pojav od težjega dela na revni deželi do bolj organiziranega dela z gotovim plačilom po industrijah in mestih je privedel s seboj polno slabosti, ki so že same po sebi zahtevale večjo pazljivost, kajti teh ljudi do industrijskega dela ni privedla sposobnost, nego vse kaj drugega, kar je potem ali potreba ali pa iskanje boljšega. Podjetnost, ki je bila istočasno primorana stremeti za največjo racionalizacijo, je bila prisiljena pričeti izbirati delovne moči, lahko pa je to delal ker je bilo tistih, ki so se ponujali, vedno več.

Najprej je bil napovedan boj tistim splošnim običajem, ko različni in številni od prve do zadnje ustanove priporočajo svoje ljudi kot najbolj pripravne in sposobne prav za tisto delo, ki je slučajno

na razpolago. Vsi ti priporočniki hitijo potem, če tu ne uspejo tudi baš k nasprotni stroki in tudi tam na vse pretege prikazujejo sposobnost priporočenca za dotično stroko in pravijo, da je za to delo menda že nalašč rojen. V resnici pa je tisti priporočencec le zaslužka potreben, o njegovi sposobnosti pa nihče ničesar ne ve, ker je velikokrat res, da je šolski odličnjak včasih za gotovo delo najmanjše sposoben. Psihotehnika je morala dalje zavrniti tudi tisti splošni izraz ponujanja, češ: jaz primem za vsako delo. V tem izrazu je prikazana samo beda, nikakor pa ne resnica o sposobnosti za vsako delo. Nobeden človek ni za vsako delo sposoben. V današnjih časih, ko mora biti delo poceni, je nujno, da posamezna dela opravlja tisti, ki je za tista dela najbolj sposoben. To je morala povedati psihotehnika na splošno. Kako pa se je to podrobno in praktično izvajalo, povedo sledeči primeri.

Največ organiziranega dela je v industriji in tam se tudi največ ljudi sprejema k novemu delu. Tam torej tudi najbolj priporočajo. Sploh povsod, kjer deluje ali začne delovati kaka podjetnost, že romajo do nje priporočila najbolj sposobnih v smislu, kakor smo prej povedali. Dokler gre to za kaka običajna dela, se še nekako potrpi. Ko pa se je našlo, da tudi med izučeni strokovnimi delavci sposobnost zelo zelo varira in da so izpričevala o kakih šolah in tečajih le medli prikazi za pravo sposobnost, ki jo človek pokaže šele pri delu, je pričela industrija misliti na to, da si sama prične **vzgajati strokovni naraščaj** v lastnih vajeniških šolah. Tiste industrijske vajeniške šole so bile že psihotehniške ustanove, ki pa niso samo izbirale in spoznavale pri sprejemu v to šolo, nego so izbirale in spoznavale tudi tekom vse učne dobe.

Pred temi vajeniškimi šolami stoji prva velika preizkušnja, ki ima prvi na-

log spoznati sposobnosti mladostnega kandidata in njegove talente za določeno delo in poklic in ga morda že zavrniti pred sprejemom v to šolo ter dati prednost bolj sposobnemu. Take psihotehniške oddelke v zvezi z vajeniškimi šolami smo ogledali pri raznih industrijah v Kapfenbergu, na Dunaju pri Siemensu, v Zlinu, pri industriji v Witkovicah, pri Siemensu v Berlinu, pri večih industrijah v Poruhrju in v Porenju ter končno, pri najbolj poznani industrijsko-šolski ustanovi v Evropi, pri tako zvani DINTA vzgoji, ki izhaja iz Gelsenkirchena. Vse

te vajeniške šole imajo namen vzgojiti strokovni naraščaj za lastno industrijo in za industrijo sploh in sicer tako, kot je to najbolj prav za delo in uspeh pri dotični industriji. Ker so te šole sestavni del delovnih skupnosti v kraju, je jasno, da igrajo pri sprejemih kandidatov v te šole veliko vlogo tudi oziri, da se prvenstveno sprejemajo sinovi onih delavcev, ki delajo pri industriji. To okolnost upošteva vsaka taka ustanova in ta okolnost se smatra morda še edino važna pri odločanju eventualne odklonitve kandidata radi nesposobnosti.

(Dalje prihodnjič.)

Doba za kopanje

Kratko je odmerjen poletni čas Jeseničanom. Največji optimist in navdušenec bi morda rekel: dva meseca, v resnici pa je pravega poletja za kopanje še

manj. Nismo tega vedeli prej tako natančno, dokler ni bilo tu kopališča. Rekli smo, da manjka kopališča. Če bi to bilo, bi bilo na Jesenicah najmanjše tako kot v Nici. Ko pa je podjetni privatnik zgradil kopališče, smo videli, da je včasih vse leto prazno. Voda je mrzla in najbrže ne bo zlepa drugačna. Imamo pa srečo. V bližini je nekaj potokov, ki nadomeščajo kopališča. Prav tako vabi Radovljica s svojim najlepšim kopališčem. Tudi Bled ni daleč. Izgleda, da bo letos bolje in da bo domače kopališče oživelo. Sava v prosti strugi pa bo v nižjem toku morda tudi za rabo. Kopalna sezona se odvarja.

Pri tem pa ne smemo pozabiti na nevarnosti pri kopanju. Vsako leto bremo, kako pobira voda ljudi — namreč tiste, ki se ne pazijo. So nekateri taki, da ne morejo prenesti, če jih kdo opazuje z obale in se jim čudi. Mislijo, da morajo v vodi vraga napraviti. Ne, kopanje je iskanje zdravja v naravi in lažjejo tisti, ki pravijo, da je to šport za akorde. Kdor ga bo tako vzel in tako razumel, ta pri kopanju ne bo v nevarnosti.

Mimica Konič:

V starodavnih časih...

(Povest iz zgodovine gorenjskega železarstva.)

(Dalje)

»Stvar je zelo težka, vendar upam, da jo bomo srečno izpeljali do konca. Mislil sem že sam na to, ravno preden ste vi prišli. Sklicali bomo vse vplivne fužinarje in vsi bomo sklenili 'zvezo', ki bo Maulnerjevi kljubovala in jo tudi popolnoma strla.«

»Kako, le kako? Oni imajo veliko moč, to sem videl danes. Močno dvomim o našem uspehu.«

»Jaz pa ne. Prijatelji, delati moramo zdaj, delati noč in dan. Delavce je treba obdržati, morajo nam delati, z denarjem bomo to prav lahko dosegli. Postreči moramo vse tovarnike, domače in tuje, in jim natovoriti le naš blago. Če nam bodo Maulner in njegovi delali napotje, ponudimo tovarnikom večjo plačilo, tako, kakršnega oni ne zmorejo. Maulner in 'zvezarji' bodo izprevideli, da se z nami ni dobro bosti in nam bodo ponudili roko v spravo.«

»Ali jo bomo sprejeli?«

»Bomo! Skupno delo, skupni veliki uspehi.«

»Tako mislite, da bi se mi vsi združili?«

»Da. Morchetti, vi ste mladi in čili, zasedli boste konja, pa boste šli okrog vseh veljakov in jih boste sklicali sem k meni na posvet. Ali hočete?«

»Iz srca rad. Katere naj pozovem.«

»Saj glavne poznate. Rumplerja in še nekaterih ne smete izpustiti.«

»Po vašem ukazu bom ravnal,« je dejal Morchetti, ki je postal brž brezskrben. »Gospod Buccelloni, kje pa je moja roža?«

»Zdaj skrbite za podjetje, ne brigajte se za dekleta.«

»Pa vendar. Saj bomo v treh tednih svatovali.«

»Bomo ali pa ne bomo.«

»Zakaj ne bi?«

»Kadar ti gori streha nad glavo, tedaj vendar ne boš mislil na svatbo.«

»A vendar. Jaz bi rad videl... Zdi se mi, da je gospodična nekako otožna, da me nič kaj rada ne vidi.«

»Bežite, sosed. Taka je, kakor vsa dekleta. Morchetti, svatbo bomo odložili dotlej, da si spet utrdimo ugled in varnost.«

»Pa naj bo po vašem,« je vzdihnil mladi Italijan. Potem je vstal in se počasi odpravljal.

»Kam pojezdim najprej?« je vprašal bodočega tasta.

»Prvo pojdite v Železnike, pa nikar se spotoma preveč ne obotavljajte, da ne bo prepozno. Na Savo bom šel sam.«

»Torej jutri ob tem času se vidimo tu pri vas?«

»Velja.«

»Kakor le moška beseda more veljati.«

Stisnila sta si roke in Morchetti je kmalu potem gnal belca v dir.

V Železnikih je ustavil konja pred novo graščino, ki jo je pred nekaj leti postavil Perkazin. Hlapec je odpeljal spehanega belca v hlev, Morchetti je odšel, dasi truden, prozlih korakov v prvo nadstropje, v že znano mu gostinsko sobo.

V gostinski sobi so sedeli za mizo trije možje. Eden med njimi je bil že star, to je bil italijanski podjetnik Perkazin. Drugi je bil domačin Kramer in tretji je bil mlad, plavolas Nemec, Maks Rumpler.

»Pomagaj vam Bog, gospodje!« je s poklonom pozdravil Morchetti in obstal pri vratih.

GOSPODARSKE ZANIMIVOSTI

Tudi v Franciji pada proizvodnja železa in jekla.

Proizvodnja surovega železa je znašala na Francoskem v mesecu aprilu 479.000 ton napram 572.000 tonam v marcu in napram 654.000 tonam v aprilu preteklega leta. Proizvodnja surovega jekla pa 505.000 ton napram 564.000 tonam v mesecu marcu in 684.000 tonam v mesecu aprilu preteklega leta. Kapaciteta produkcije je izkoriščena samo za 39 %.

Italija bo potrebovala večje količine naše železne rude. Pred združitvijo Avstrije z Nemčijo je Italija kupovala železno rudo v Avstriji. Sedaj je velika Nemčija prepovedala vsak izvoz železne rude iz avstrijskih dežel. Sliši se, da se sedaj Italijani zanimajo za našo rudo in bodo prosili za gotove količine, kakor jih imajo že države Madžarska, Češka in Romunija.

Angleški krediti balkanskim državam. Istočasno, ko se govori o nemški ekspanziji na Balkan, predlagajo angleški in francoski državniki in gospodarji, da se pospeši trgovsko sodelovanje s temi državami. Dovoljeni bodo balkanskim deželam še večji krediti tako iz Anglije, kakor iz Francije. Balkanska zemlja je bogata — to je pglavitna resnica in najbolj važno dejstvo.

Še nekaj naročil na Poljskem. Poljska železarska industrija je dobila naročila iz inozemstva, tako od Argentine 3000 ton železnih polizdeikov, iz Belgarije 1700 ton, iz Kitajske 1200 ton, iz Italije 1600 ton, iz Turčije 2700 ton in iz Egipta 1100 ton. Na Poljskem so namreč velike železarne v Katovicah.

Velika hidrocentrala na Drini za 200.000.000 dinarjev. V načrtu je elektrifikacijski načrt severozapadne Srbije in vzhodne Bosne. Vodi se že razgovori za zgraditev velike hidrocentrale na Drini, ki bi stala nad 200 milijonov dinarjev in bi bila sploh ena največjih. Gradnjo bi investirali dve industrijski grupi, ki imajo interes, ker se bi potem oskrbovale s tokom. Tako bo tem krajem položen temelj za industrializacijo.

Nemčija je preplavila Anglijo s potniškimi avtomobili. V prvih 4 mesecih letošnjega leta je uvozila Anglija iz Nemčije 3183 potniških avtomobilov, to je trikrat več kot v isti dobi lanske leto in 39 krat več, kakor v isti

dobi v letu 1936. Nemčija ima sedaj nad 50 % deleža na uvozu avtomobilov na Angleško. Angleži kupujejo največ »Opel« avtomobile. Na Kitajsko je Nemčija prodala lanske leto 2213 avtomobilov.

Kje se bodo gradile ceste? Minister za zgradbe g. dr. Štošević je rekel v Ljubljani, da se bodo za kredit 2 milijardi dinarjev gradile ceste za mednarodni promet od madžarske meje preko Subotice—Novega Sada—Beograda—Kragujevca—Niša—Pirota do bolgarske meje.

Tri nove tvornice za celulozo. Ker je Avstrija prenehala dobavljati celulozo za Italijo in za Francijo, se govori, da bodo v naši državi postavljene tri tvornice, ki bodo izdelovale celulozo samo za izvoz. Te tvornice naj bi po prvih informacijah stale v Liki, v Bosni in ena v Sloveniji. Investicije bodo znašale nad 200 milijonov dinarjev. Najbrže s tem, da bi kaj postavili v Sloveniji ne bo nič, četudi bi dobro bilo. Mi imamo za praktično gospodarstvo malo pobud, raje predavamo, debatiramo in protestiramo.

Nova tvornica za kable v bližini Čačka. Naša telefonija potrebuje kable. Da jih ne bo treba uvažati, jih bomo gradili kar sami. Tako je prav. Prva tvornica bo zgrajena baje z investicijami do 50.000.000 dinarjev v okolici Čačka — samo za domače potrebe.

Proga Valjevo—Banja Luka se bo pričela graditi. Prvi del bo licitiran te dni. Vsa proga je razdeljena na 40 delov, da bo hitreje šlo. To bo zopet lepa prometna zveza, koristna kraju in državi. Naše poslance bi človek vprašal, ali so že kaj rekli kje, da potrebuje železnico Bizeljsko, Haloze, Gornji grad itd. Nihče ne bo dal, če nihče ne bo predlagal, predlagal velikokrat — do končnega uspeha.

Industrija je že nezaposlena. Naša država bo nabavila 470 železniških vozov. Inozemske firme tako iz Poljske, Nemčije, Madžarske, Češke, Italije se ponujajo za naročila. Prav tako Anglija in Francija. Francija je sporočila, da dobavi wagone za 7 letno odplačilo, Anglija pa ponuja celo 10 letno odplačevanje. Kdo bo mogel potem še konkurirati.

Industrija v savski banovini propada. Predsednik industriicev za savsko banovino g. Arko je na rednem zboru iznesel apel na vse merodajne, da pomagajo pozitivni obstoječo industrijo v savski banovini. Če bo šlo tako dalje, je industrija v tem kraju pred likvidacijo. Abstinenca torej nič ne nese, treba je pametno sodelovati. Prav tako zahtevajo, da tudi Narodna banka vrši isto misijo za

industrijo v savski banovini, kot jo vrši za srbsko gospodarstvo. Pripomniti je treba, da so za savsko banovino dobili sedaj 2 milijona nosojila za elektrifikacijo.

Čisti dobiček angleškega rudnika Trepča v Jugoslaviji znaša v preteklem poslovnem letu 107 milijonov frankov. Bogata zemlja, bogat narod, bodimo ponosni nanjo.

Od enomilijardnega posojila leta 1935. je bilo do konca maja t. l. izplačanih 644.000.000 dinarjev in to:

- za cesto Avala—Mladenovac—Topola—Kragujevac—Jagodina, 41,8 milijonov dinarjev,
- za cesto vzdolž Jadranskega morja, 28,6 milijonov dinarjev,
- za cesto Beograd—Pančevo, 21,8 milijonov dinarjev,
- za cesto Prijepolje—Bijelo polje, 20 milijonov dinarjev,
- za cesto Ljubljana—Kranj, 16,4 milijonov dinarjev,
- za cesto Zagreb—Dugoselo, 12 milijonov dinarjev,
- za železniško progo Bileče—Nikšić, 80 milijonov dinarjev,
- za železniško progo Ustiprača—Foča, 72 milijona dinarjev,
- za železniško progo Koprivnica—Varaždin, 38 milijonov dinarjev,
- za železniško progo Sv. Janž—Sevnica, 32 milijona dinarjev,
- za železniški most na Savi pri Zagrebu, 27 milijonov dinarjev,
- za progo Čačak—Kraljevo, 10 milijonov dinarjev,
- za progo Metković—pristanišče, 6 milijonov dinarjev.

Angleški tekstilni trust v Egiptu. Egipčanska vlada je nastavila visoko carino za uvoz tekstilnega blaga. Zato pa so Angleži takoj odbili ta odlok na ta način, da bodo šli s svojimi tvornicami v Egipt in delali lepo kar na licu mesta.

Angleži največ kupujejo od nas. V mesecu aprilu se je zopet pokazalo, da je postala Anglija naš najboljši odjemalec. Prijateljstvo z Anglijo je torej bolj resnično kot smo mislili. Prijateljstva se ne vidijo toliko v paradah, kot pa v gospodarskih koristih. Anglija ne kaže nikakih papirjev, nego plača vse v gotovini.

25.000 delavcev dobi delo v železarski industriji. Madžarska je pristopila k organizaciji železarske industrije in industrije strojev. Po tem programu bo zgrajena nova industrija, ki bo zaposlila do 25.000 novih delavcev.

»Bog ti pomagaj!« so odzdravili vsi trije, Perkazin pa je vstal in mu ponudil roko v pozdrav: »Ljub gost ste mi, prijatelj.«

Morchetti se je spet priklonil in je vljudno dejal:

»Hvala za prijazni pozdrav, gospod Perkazin, a danes nisem vaš gost. Drugi, važnejši vzroki so me privedli pod vašo streho.«

Vsi trije podjetniki so radovedno gledali vanj, Perkazin pa je primaknil težki stol k mizi in ga povabil:

»Sedite in pijte, prijatelj.«

»Sedel bom, piti pa zdaj ne utegnem,« je rekel Morchetti in se spustil na baržun. »Gospodje, po obrazih poznam, da se niste zbrali na vesel pomenek in k pitju.«

»O, ne, ne,« so vzdihnili podjetniki in Perkazin je pristavil:

»Veseli časi so nam že odklenkali, če se kaj ne preokrene.«

»Da, da,« je pritrdil Morchetti in dejal: »Tudi mene ni privedlo k vam dolgočasje, ampak »zveza«, ki jo je Maulner ustanovil.«

»Vraga!« je planil Perkazin. »Kaj tudi vi čutite to zlo?«

»O, da, in še kako.«

»Vi ne veste,« je začel Perkazin. »Kaj vse nesramna sodruga počenja z nami! Drug za drugim nam uhajajo od dela, sredi dneva so mi pustili peč zakurjeno in so šli. Komaj sem dobil drugih, da se ni vse skupaj užgalo.«

»Mene moji lastni delavci več ne pogledajo, nikar da bi me pozdravili,« je tožil Kramer.

»Meni so ponoči polomili plot okoli hiše in mi razbili vodno korito,« se je razvnel Maks Rumpfer.

Morchetti pa se jim je le smejal.

»Gospod, čemu se smejete?« je vzkliknil Perkazin. »Ali se hočete norčevati iz naših nadlog?«

»O ne!« je dejal med smehom mladi Italijan. »Neumno se mi le zdi, ker tožite in jadikujete, ko se vam prav za prav še nič zgodilo ni. Meni so vsi delavci popustili delo, zahtevali so od mene, da prisežem zvestobo »zvezi« in so me še pretepli povrhu.«

»Kaj govorite!« so vzkliknili vsi trije hkrati in so poskočili s sedežev. »To vendar ne more biti res!«

»Moja moška beseda!«

Podjetniki so spet sedli nazaj, podprli so si glave in so vsi obupani tarnali:

»O, kakšen hudič je obsedel ljudstvo!«

»Sam Antikrist jih podpihuje,« je menil Kramer.

»Kaj bo z nami?« je vzdihnil Perkazin.

»Nič hudega,« je pripomnil Morchetti.

»Kako pravite? Nič hudega?« so se čudili podjetniki.

»Da. Čisto nič hudega ne bo. Tudi jaz sem danes zjutraj ves obupan pridiral v Bohinjsko Bistrico k gospodu Orfeju Buccelleniju, ta pa mi je znal dati koristnih nasvetov, ki jih hočem vseskozi upoštevati, ker so zlata vredni.«

»Povejte jih še nam, da bomo vedeli, kaj nam je storiti.«

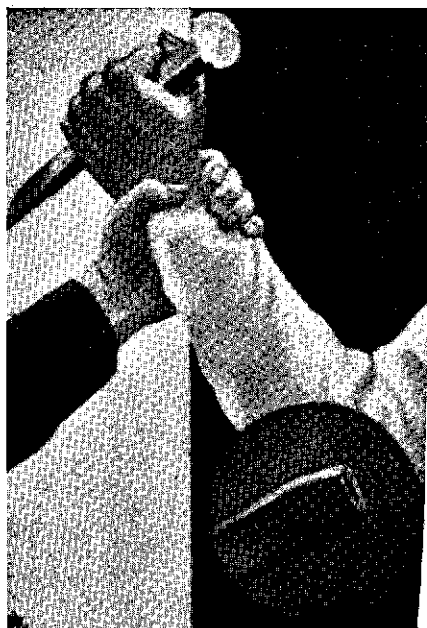
»Povedal vam jih bo gospod Buccelleni sam.«

»Kdaj? Kje?«

Morchetti je vstal in ponosno rekel:

»V njegovem imenu prihajam, gospodje. Sporočiti vam moram njegov ukaz: jutri, preden bo zvonilo poldne, morate biti vsi zbrani v Bistrici, v njegovi hiši. O važnih stvareh nam bo govoril in sam sebi bo škodoval, kdor ne pride na posvet.«

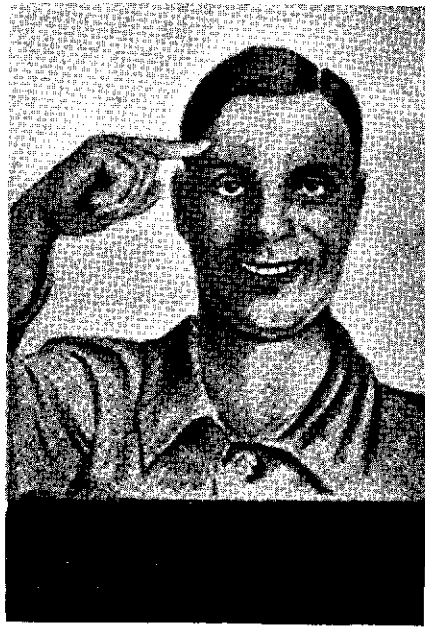
V boj proti nezgodam!

Ne udarjaj po nasekani glavi,
da ti kos ne odleti v oko.

Sence in smrt.

Dolge so in silno se dvigajo na novo zgrajene lope v nebo. Zadnji žarki zahajajočega sonca obsevajo gigantsko delo človeških rok in zdi se, da nam kličejo v slovo: Tovariši, jutri vam hočem zopet pomagati pri vašem lepem in veličastnem delu. Potem se dvigne

Previdnost je najboljša varnostna
naprava.

temna stena, postala je noč. Ni sicer dovoljeno — pa vendar, kakor sence se pomikajo nekateri ljudje v veznikih. Delajo v polmrazu in sencah. Če se bo to le dobro izšlo? Krik, noč in smrt. Nekdo je imel neko senco za prečko, stopil je nanjo in dosegel je svoj končni cilj — večnost.

Nova ogromna železarna v Linzu. Načrti za veliko železarno v Linzu so že gotovi in pričnejo z gradnjo že ta mesec. Delo bo vodilo nad 100 inženirjev. Nova železarna bo nosila ime »Hermann Göring« in bo povsem dogotovljena zaposljevala nad 6000 kovinarjev.

Zadnji sneg ni povzročil nobene škode sadju. »Pozni sneg — kinetov gnoj« pravijo. Vendar pa povzroča pozni sneg le precejšno škodo, če pade na sadno cvetje. Tako so pi-

sali časopisi tudi o zadnjem snegu, češ da je povzročil veliko škode na sadju. Odposlanec PRIZADA pa je sedaj prepotoval vse tiste kraje in ugotovil, da škoda po zadnjem snegu ni bog ve kako velika — padel je in izginil skoro brez škode. To mora verjeti tudi tisti, kateremu je sneg ugonobil večino cvetočih dreves.

Koliko inozemcev pride k nam na letovišče, PUTNIK poroča, da je bilo leta 1937. pri

nas 634.038 turistov in letoviščarjev iz inozemstva ter 273.897 Jugoslovanov. Prejšnje leto je bilo 687.326 inozemcev in 259.590 Jugoslovanov. Leta 1935. pa je bilo pri nas 767.514 inozemcev, a domačih le 242.214.

Največ turistov je prišlo k nam iz Nemčije. Potniki iz Nemčije so lansko leto narasli kar za 30.000 ljudi. Naraslo je tudi število Madžarov, Angležev, Amerikancev, Belgijcev, Holandcev in Francozov.

PUTNIK je potrosil za tujsko-prometno propagando tekom lanskega leta nad 4 milijone dinarjev.

Nevtralni pas za žene in otroke. Rumunija je predložila društvu narodov predlog za določitev nevtralnih pasov v primeru vojne. V ta nevtralni pas bi ne smeli nihče metati bomb in jih z orožjem osvajati. Društvo narodov bo seveda sprejelo, toda, kako bo ta sklep držal je vprašanje. Potemtakem bi določili za nevtralne pasove vse obmejno ozemlje. Ne, tudi to ne bo ubranilo vojn, če ne bomo začeli že z vzgojo pri otrocih. Iz šolskih knjig mora izginiti vse, kar govori o sovraštvu, o bitkah, o sovražnikih in tje mora priti samo beseda o lepota, o ljubezni in vrlinah.

ŠPORT

Šport ima mnogo dobrih strani, z razumom gojen šport pa same prednosti. — **Telovadba** na prostem, ne pa v zaprtih prostorih. — **Tenis** je jako koristen šport, saj se mora tu gibati vse telo in v zraku loviti žogo, kako se pljuča naučijo svežega zraka. — **Plavanje** je pa še koristnejše. Telo se v vodi sprosti vseh ovir in človek se, ko pride iz vode, čuti prerojenega. — **Gibanje** na zraku ohranja telo prožno, krepi mišice in živce ter dovaja pljučam dovolj svežega zraka. — Šport zahteva, da so športniki malo in pravilno oblečeni, da zrak in sonce lahko neovirano prodirata do našega telesa. Tako se telo utrdi, postane prožno in lahko kljubuje raznim prehlajenjem. Vse to so velike koristi športa, ki pa ga je treba pridno gojiti. Šport je potreben in koristen, a zahteva zmernosti.

»Tako, tako,« so se oddahnili podjetniki, ker so v gospoda Orfeja stavili zelo veliko zaupanje.

»Tako, da. Nihče ne sme manjkati. Ali je gospod Božič doma?«

»V fužini sem ga videl,« je dejal Rumpler

»Njega in pa gospoda Cavalerja moram še obiskati.«

»Kaj? Cavalerja?« je planil Perkazin. »Jaz nočem biti tam, kjer je on, ne jesti z njim iz iste skled.«

Morchetti je osupnil.

»Zakaj pa ne? Zaradi majhnega medsebojnega prepira vendar ne boste hoteli škodovati nam vsem, v prvi vrsti pa samemu sebi.«

»To ni majhen prepir. Pred tridesetimi leti sva se sprla, rekel sem, da mi nikoli ne pozabim in besedo bom tudi držal. Vsa okolica vc, kaj mi je storil. Za mojo ženo je lazil, ničvrednež, prigovarjal ji je, naj me pusti in gre z njim v Italijo. Odgovorite mi po pravici in po svoji vesti: ali bi mu vi odpustili?«

»Jaz? Nikoli!« je zatrdil Morchetti. »Toda zdaj so stvari, ki so važnejše od tega.«

»Da bi mu odpustil? Da bi se po-bratil z njim? Nikoli!«

»Tega res ne more storiti,« sta dejala tudi Kramer in Rumpler.

»Imata prav, gospoda,« je dejal Morchetti. »Tega tudi nisem mislil. Toda nekaj bi se le dalo storiti. Oba imata v nevarnosti premoženje, morda celo življenje, zato bosta gotovo oba delala za našo skupno stvar. Ni treba, da si podasta roke, ne da sta si prijatelja, samo z nami, z Buccellenijem, morata biti oba.«

Perkazin je pomislil, naposled se je udal.

»Če ni drugega, naj bo. Več se pa z volkom ne bom bratil.«

»Kaj menite, gospodje, ali bi stopil na 'Farjev potok' še k Matiji Notarju? On je vpliven podjetnik.«

»On je za nas že izgubljen,« je povedal Perkazin. »Delavce, ki uhajajo od nas, zaposlujeta on in Nikolaj Dermot. Pazite, da mu kdo česa ne izda, on nam je nevaren sovražnik.«

»Dobro da ste mi povedali, sicer bi mu lahko nepremišljeno kaj izdal. Oprostite, gospodje, rad bi še ostal v vaši družbi, toda iti moram, pot pred menoj je še dolga.«

»Pa srečno hodite prijatelj!«

»In vi bodite gotovo jutri dopoldne v Bistrici.«

»Velja!«

Perkazin, Kramer, Maks Rumpler in Morchetti so si podali roke, potem je Morchetti odšel.

Obiskal je še Božiča in Cavalerja, oba je pridobil za svojo stvar, ker sta čutila, da jima poka most pod nogami. Zadovoljen in skoro brezskrben se je vrnil domov v Staro Fužino.

Drugi dan dopoldne so se res sešli podjetniki pri Buccelleniju v Bistrici, vsi razen Jožefa Buccellenija, ki je nemara popival. Soglasno so sklenili, da se bodo borili do konca in da bodo v vsem poslušali ukaze in nasvete Buccellenijeve.

»Pa ne nasprotnika izzivati,« je dejal Pavel Buccelleni. »Vsako izzivanje bi bilo nevarno.«

»Ali bi kaj opozorili gospoda Kraiga?« je vprašal Locatelli.

»Kraig naj se jih otepa sam,« je odločil gospod Orfej. »Saj tudi nas pritisaka, le sam naj se brani.«

Podjetniki so si obljubili zvestobo in potem so se razšli.

Gospod Orfej in Morchetti sta ostala sama v sobi. Z nasmehom sta si stisnila roki.

(Dalje.)

Obiski v tovarni

Žebjarji iz Kroepe. »Da bomo videli našo preteklost«, so rekli in prišli so na Jesenice ogledovat plavžko peč. Bili so sami delavci žebljarske zadruge pod vodstvom inženjerja in izlet so določili na lastno pobudo. Odkar je na Jesenicah zagorel nov plavž, so želeli videti to napravo, ki spominja na davno železarsko obrt v starodavni Kropi. Tudi v Kropi in tam po okolici so davno goreli plavži, katerih ostanki se vidijo še danes. Toda jeseniški plavž je moderen, ni več podoben onim, ki so ugasnili. Ime pa je ostalo, ime in spomin, ki bo živel v našem rodu vedno. Gorenjski železarski rod bo ostal povezan v železarskem delu in taki medsebojni obiski izobražujejo, obujajo spomine ter dvigajo ponos in voljo do dela.

Uslužbenci tvornice A. Westen z Celja. Jeseniške obrate so si ogledali tudi uslužbenci tvornice za emajlirano posodo iz Celja, med njimi več udeležencev iz mojstrskih kategorij. Tvornica, pri kateri sodelujejo, je nekaka predelovalnica naših železarskih proizvodov v končne izdelke, zato je poznanje predobdelave za te uslužbence važno. Videlo se je to takoj, kajti največ vprašanj je bilo stavljenih okrog pridobivanja in hladnovaljane pločevine, kako se pločevina mehča na razne trdnosti in od kod defektne točke v pločevini. Sodelovanje vseh onih delovnih moči, ki delujejo na obdelavi železa v kateri koli fazi, je važno in koristno v pogledu pridobivanja širšega vpogleda v potek dela, kar je zopet pogoj za dvig kvalitete.

LEPE POSNETKE Z IZLETOV ODSTOPITE UREDNIŠTVU LISTA — RADE VOLJE JIH BOMO PRIOBČILI.

OBVESTILA

ZAHVALA STARETOVIH

Ob nesrečni izgubi našega dragega soproga in očeta je bil njegov dom prejel od vseh prijateljev in znancev veliko toplih sožalnih izrazov. Vsem, ki so se nas spomnili, največja zahvala.

Posebej pa se zahvaljujemo še Bratovski skladnici, ki mu je šla ob boleznih v vsem na roke kolikor je največ mogla. Zahvalo izrekamo predvsem šef-zdravniku dr. Schwabu in ostalim skladničnim zdravnikom, dalje častiti duhovščini: župniku gosp. Demšarju, župniku gosp. Siegerschmiedu in kaplanu gosp. Godini. Posebej smo dolžni zahvalo pevskega zboru in godbi ob njegovem zadnjem spremstvu na večno njivo. Iskrena zahvala zastopnikom KID in njegovemu šefu gosp. inž. Sauerju, obratnemu asistentu gosp. Steguju in vsem tovarišem sodelavcem, ki so ga prišli spremit na zadnji poti. Prav toplo zahvala vsem za tolažilne besede, za cvetje in za tako številno spremstvo. Naj Bog vsem poplača.

Zalujoči žena, hčerka, sin
in vsi ostali sorodniki.

LETALSKI DAN

Kraljevski jugoslovanski Aero-klub »Naša krila« — krajevni odbor Jesenice — priredi v nedeljo, dne 3. julija 1938, letalski dan z razstavo jadralnih letal in modelov na Jesenicah ter z letalskim mitingom na Poljanah. — **Spored:** Dopoldne na Jesenicah razstava jadralnih letal pred osnovno šolo; razstava modelov v telovadnici osnovne šole; koncert Krekove godbe pred kraljevim spomenikom. Popoldne na Poljanah od 14. do 15. ure izbirne tekme letalskih modelov modelnih skupin Ljubljana in Jesenice; od 15. do 15.30 krst šolskega letala jadralne skupine Jesenice in blagoslovitev letališča na Poljanah, krstni skok šolskega letala; od 15.30 do 16.30 akrobacije

motornih in jadralnih letal letalske skupine Ljubljana; od 16.30 do 17.30 zaključne tekme modelnih letal; ob 18. uri razdelitev nagrad zmagovalcem. Po mitingu prosta zabava. — **Dostop na letališče:** Za obiskovalce z Jesenic in Javornika ter za vse one, ki bodo prišli z vlaki, se priporoča kot najkrajša pot do letališča z Javornika preko Save po cesti na Kočno. Obiskovalcem z Bleda in Gorij je najkrajši dostop po cesti, ki veže Gorje z Jesenicami. — **Vstopnina:** Vstopnina za vse prireditve znaša za odrasle din 3,—, za mladino pa din 1,—. Vstopnice se bodo prodajale dopoldne pred osnovno šolo na Jesenicah in popoldne na letališču. — **Vabilo prebivalstvu:** Vse prebivalstvo vabimo, da z ozirom na nevarnosti, ki lahko nastanejo za gledalce, če se ti ne pokoravajo rediteljem, vzdržuje največji red in upošteva navodila rediteljev. — V primeru stalnega deževanja se prireditve preloži na dan 10. julija. — Namen delovanja Aero-klubov je gojitev letalskega športa med najširšimi sloji naroda, pridobivanje, krepitev in usposabljanje mladine za letalstvo, ki mu je zapisana bodočnost in ki je pri vseh ostalih narodih že močno razvit. — Jeseniški Aero-klub, kot eden izmed najmlajših v državi, je bil ustanovljen pred nekaj meseci po iniciativi jeseniškega delavstva in mladeničev, ki so se navdušili za ta najplemenitejši šport iz lastnega zanimanja in veselja ter tudi iz oziroma na bodočnost naroda v tekmovalstvu z ostalimi narodi. — Od letalskega športa je jadralno letalstvo najmlajša panoga in ne zahteva prevelikih denarnih sredstev. Nam planincem je ta panoga dostopna tako kot je pomorcem dostopno jadranje po morju. Pravico do jadrana po zraku ima vsak član Aero-kluba, ki je za to fizično sposoben in ki z delom svojih rok gradi na jadralnem letalu, na katerem se bo s tovariši vadil tega športa. K temu delu in k temu športu se vabijo vsi mladi državljani, ki imajo resnost, disciplino, tovariško požrtvovalnost in vztrajnost, da se usposobijo za izpite, katere je treba polagati za pridobitev sposobnosti za samostojno letenje. Jadralci, ki so absolvirali svoj šolski trening, polagajo najprej izpit A, za katerega je potrebno, da napravijo vsaj po 4 polete po 20 sekund in en polet po 30 sekund v ravni liniji. Za drugi B izpit je treba že več. Potrebni so pet brezhibnih poletov v zavoju po 1 minuto s pristajanjem. Tretji C izpit pa kaže že visoko usposobljenost. Napraviti je treba 5 poletov, katerih čas mora znašati skupaj 30 minut in noben polet ne sme biti krajši kakor dve minuti. Še višjo kvalifikacijo pa kaže srebrni C izpit. Pri tem pa je treba doseči že 50 km poleta v ravni liniji in višino 1000 m nad vzletiščem. 50 km poleta v ravni liniji in primerni dvig nad vzletiščem predstavlja v primeri z rekordi, ki so bili doseženi v drugih državah sorazmerno skromen uspeh. Naš jugoslovanski rekord jadrana znaša od sedaj deset ur in 45 minut letenja na dolžino 120 km. Pri drugih narodih pa že 36 ur in stotine kilometrov. Jeseniški jadralci imajo voljo in pogum, da se udeležijo tekme za izboljšanje jugoslovanskega rekorda in upati je, da bodo enako kot v smučem kmalu prednjačili tudi v jadralnem športu. Da zamore klub svoj program uresničiti, potrebuje seveda moralne in materialne podpore od vseh stanov prebivalstva, kajti izdatki za vzdrževanje letališča, letiščnega parka, izdatki za zgradbo novih letal ter izdatki za nezgodno zavarovanje vseh jadralcev so znatni. Vabimo vas zato, da posetite našo prireditev in da tudi sicer podpirate naša stremjenja.

Odbor.

Razpis nedeljske zdravniške službe.

Za mesec julij 1938. se odreja sledeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah, ki velja za vse družinske člane brez razlike na njih bivališče, in sicer:

- 3. julij 1938. g. dr. Keržan Bartol,
- 10. julij 1938. g. dr. Čeh Milan,
- 17. julij 1938. g. dr. Keržan Bartol
- 24. julij 1938. g. dr. Čeh Milan,
- 31. julij 1938. g. dr. Keržan Bartol.

Predsednik.

ZA NAŠE GOSPODINJE

Kumaram

moramo posvetiti sedaj vso skrb. Ko imajo sadike nekaj drobnih listov jih obsujemo. Kumare pa vsekakor ne smejo stradati rastlinske moče, moramo jih pridno zalivati, da se hitreje razvijajo.

Možganski žličniki.

10 dkg telečjih možganov osnažimo, sesekljamo in nekoliko prepečemo na masti, na kateri smo preje zarumenili malo drobnih sesekljane čebule. Posebej vmešamo 2 dkg masti, pridenemo 1 jajce, drobno sesekljane peteršilja, soli, malo popra in približno pest drobtin. Iz te zmesi zajemamo žličnike in jih skuhamo na juhi.

Široki rezanci z orehi.

Široke rezance skuhamo v slani vodi. Ko so kuhani, jih odcedimo, polijemo z mrzlo vodo in denemo na vročo mast (5 dkg) in na rahlo premešamo. Nato jih stresemo v skledo in potresemo z zmletimi orehi in s sladkorjem.

Grah na dober način.

Grah skuhamo, da je mehak, in odlijemo vodo. Potem zarumenimo na razbeljenem presnem maslu sesekljane čebule in petršilja, pridenemo ocejeni grah, posolimo in popopravimo ter vse skupaj previdno mešamo.

Posebej razžvekljamo v gosti kisli smetani enega ali dva rumenjaka, kolikor innaš pač graha, polijemo to smetano čez grah, potresemo dobro z nstrganim parmezanom in denemo na vrh koščke presnega masla. Grah pečemo potem pol ure in ga lahko serviramo k vsakemu mesu.

Češnjeve rezine.

Iz 25 dkg moke, 15 dkg presnega masla, 2 rumenjakov, 4 dkg zmletih orehov ali lešnikov in nožev konico pecilnega praška vmesimo gladko testo in ga spečemo v pekači.

Posebej skuhamo prav v gosti 1/2 kg češnje s sladkorjem in obložimo z njimi, ko se shlade, ohlajeno testo. Iz dveh beljakov napravimo trd sneg, ki mu primešamo zmletih mandljev in sladkorja, ter ga stresemo na vrh. Vse skupaj potem še na hitro prepečemo, in ko se shladi, razrežemo na rezine.

ZA DOBRO VOLJO

A: Prosim te, prijatelj, posodi mi 100 din.
B: Oprosti, imam samo 50 din.

A: Nič zato, daj mi onih 50 din — 50 din ostaneš dolžan, pa sva kvit.

»Dražestna gospica, smem vprašati, je li vaše srce pristo.«

»Srce ne, pač pa roka.«

»Prijatelj, pomagati mi moraš. Do grla tičim v vodi.«

»Kakor nalašč se obračaš name. Jaz sem pa čisto na suhem.«

Na sprejemnem uradu.

Uradnik: Kaj ste vi po poklicu?

A: Ključavničar, mehanik, klepar, električar, mizar, steklar itd.

Uradnik: Kaj ste pa vi drugi izučeni?

B: Jaz nič, ker je on vse.

Za vsak slučaj.

Jože: Grem po cesti, jem jabolko, ko me ogovori star gospod in mi pravi, da sem gotovo vegetarijanec.

Janez: Kaj si mu pa odgovoril?

Jože: Nič, ali za vsak slučaj sem mu eno primazal.